

KÁVA V CHEMOPREVENCI NÁDORŮ

Milovníky oblíbeného moku potěší rozsáhlý přehledový článek brněnských autorů, publikovaný v odborném časopise Klinická onkologie. Zpracovali celkem 101 citací odborných prací zaměřených na analýzu vztahů mezi konzumací kávy a nádorovým bujením. Starší epidemiologické studie naznačovaly mírně zvýšené riziko u silných konzumentů kávy (více než 5 šálků denně), nicméně novější studie shodně popisují účinky protektivní, neboť se zlepšila metodika pro odlišení vlivu současně působících matoucích karcinogenních kofaktorů. Výsledky epidemiologických studií u lidí byly podpořeny opakovaně *in vitro* a *in vivo* experimenty, dotýkající se až molekulární úrovně procesu karcinogeneze.

Káva obsahuje řadu bioaktivních složek protizánětlivých i antioxidačních (kyselina chlorogenová, melanoidiny – vznikají při pražení); protinádorový potenciál mají i diterpeny cafestol a kahweol. Káva rovněž indukuje tvorbu jaterních mikrosomálních enzymů, katalyzujících metabolickou přeměnu xenobiotik. Ve složitém procesu karcinogeneze zasahuje káva na několika úrovních: antioxidačním a protizánětlivým účinkem snižuje mutagenní poškození DNA, aktivuje indukci apoptózy a naopak inhibuje antiapoptotické a angiogenní molekuly a dále snižuje metastatický potenciál inhibicí enzy-

mů narušujících buněčné membrány a buněčných adhezivních molekul. U kávy byl v experimentech i v klinických studiích nalezen i antiagregační účinek, tj. inhibice agregace trombocytů. Obsah účinných látek souvisí také s přípravou kávy, nejlepší účinky má káva středně pražená; obsah kofeinu nebo přidávání mléka účinky neovlivňuje.

V epidemiologických studiích byl nalezen vztah dávky a účinku: zvýšení konzumace o 1 šálek denně snižoval výskyt karcinomů v průměru o 3 %: protektivní efekt byl nalezen u karcinomů jater, kolorekta, dutiny ústní a jícnu, melanomu, prsu, endometria. Zvýšené riziko bylo nalezeno u karcinomů žaludku, ale po standardizaci vlivu kouření a obezity tyto asociace vymizely. Podobně tomu bylo i u zhoubných nádorů pankreatu a urologické soustavy.

Pro zájemce o detailnější informace odkazujeme na původní článek, event. literární odkazy. Myslím, že každému teď bude jeho oblíbený nápoj chutnat ještě víc.

Neuwirthová J, Gál B, Smílek P, Urbánková P. Káva v chemoprevenci nádorů. Klin Onkol. 2017;30(2):106-14.

*Prof. MUDr. Draboslava Hrubá, CSc.
Ústav ochrany a podpory zdraví, LF MU, Brno*